

УДК 371.13:004

**ЕЛЕКТРОННА СИСТЕМА ПІДТРИМКИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ
ДИСТАНЦІЙНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ****Петухова Л.Є., Осипова Н.В.
Херсонський державний університет**

У роботі проаналізовано інформаційно-комунікаційні технології в системі дистанційної освіти, їх зміст, місце й функції в навчальному процесі. Розглядається створена у Херсонському державному університеті система електронної підтримки правової бази дистанційної системи навчання. На основі аналізу досвіду використання дистанційних технологій робиться висновок необхідності вдосконалення законодавчої бази дистанційної освіти, а також створення єдиного інформаційного навчального простору ВНЗ України.

Ключові слова: дистанційне навчання, нормативно-правова база, інформаційно-комунікаційні технології.

Постановка проблеми

Сучасний рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) дозволяє модернізувати та підвищити ефективність навчання, автоматизувати й технологізувати як власне процес навчання, так і контроль рівня навченості. Завдяки інтеграції ІКТ в усі галузі діяльності людини в навчальних закладах з'явилися передумови впровадження й розвитку дистанційної освіти, яка базується на використанні інформаційних та телекомунікаційних технологій і дозволяє забезпечити необхідний рівень підготовки спеціаліста. Ця форма надання освіти дозволяє отримувати знання в будь-якій галузі без постійного відвідування навчального закладу та забезпечує можливість неперервного професійного вдосконалення протягом усього життя.

Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес передачі і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [8].

Дистанційне навчання (ДН) – універсальна гуманістична форма навчання, що базується на використанні широкого спектра традиційних, нових інформаційних і телекомунікаційних технологій і технічних засобів, які створюють для студента умови для вільного вибору освітніх дисциплін і діалогового обміну відомостями з викладачем. Метою дистанційного навчання є надання в освітніх установах вищої професійної освіти можливості освоєння основних і додаткових професійних освітніх програм безпосередньо за місцем проживання або тимчасового перебування.

Розвиток дистанційного навчання як нового напрямку в області інформатизації освіти вимагає послідовного рішення ряду важливих завдань в області нормативно-правового, організаційного, навчально-методичного, технічного, програмного і кадрового забезпечення, взаємодії всіх цих елементів системи ДН в процесі реалізації освітніх програм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Відповідно до концепції розвитку освіти, концепції інформатизації і комп'ютеризації освіти, чинних законодавчих, нормативних документів про правила та вимоги здобуття

освіти, організації навчально-виховного процесу в закладах освіти, зокрема законів України «Про Вищу освіту» [3], «Про Національну програму інформатизації» [2]; Указу Президента України «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» та інших, інформатизацію навчання визначено як глобальний і пріоритетний напрям удосконалення змістових і операційно-діяльнісних компонентів освіти для реалізації усіх її стратегічних та поточних завдань.

Необхідність побудови української інформаційної мережі в сфері науки і освіти з'явилася ще в 90-х роках. В 1996 році була розроблена програма створення Національної телекомунікаційної мережі установ науки й освіти, яка одержала назву URAN (Ukrainian Research and Academic Network). Важливим кроком у напрямку впровадження електронної освіти в навчальний процес вищої школи стала розробка центру електронної освіти eMeReCU (Electronic Media Resource Centre Ukraine) в Національному університеті «Києво-Могилянська академія», виконана в співпраці з Лейпцігським університетом прикладних наук та Національним університетом «Острозька академія».

Реалізація концепції дистанційної освіти в Україні розпочинається в 2000 році, коли створюється Український центр дистанційної освіти (УЦДО) як структурний підрозділ Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» для забезпечення розробки юридичної та методичної бази, сертифікації спеціалістів з використанням сучасних комп'ютерних платформ дистанційної освіти. 21 січня 2004 року наказом Міністерства освіти і науки України затверджено «Положення про дистанційне навчання» [8]. В листопаді 2004 року на базі УЦДО відкривається Український інститут інформаційних технологій в освіті НТУУ «КПІ», який визначений головним центром Національної системи дистанційного навчання. Важливим кроком стало прийняття у 2005 році Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки.

Питанням щодо організації навчального процесу за дистанційною формою навчання у вищих навчальних закладах присвячені наукові праці вітчизняних дослідників: В. Ю. Бикова, Ю. М. Богачкова, І. Е. Булах, В. М. Кухаренка, Н. В. Морзе, М. В. Савченка, Н. Г. Сиротенко, Є. М. Смирнової-Трибульської, О. В. Співаковського, П. В. Стефаненка, Б. І. Шуневича та ін. Також слід відзначити дослідження провідних російських та білоруських вчених в галузі організації дистанційного навчання: С. М. Кузьміної, С. Л. Лобачова, В. Л. Наумова, Н. В. Нікулічевої, Є. С. Полат, О. В. Соловйова, В. П. Тихомирова, О. В. Тихомирової, А. В. Хуторського, В. Д. Шадрікова, Ф. Г. Ялалова тощо [1, 9, 10].

Досвід зарубіжної педагогічної думки, що знайшов відображення в роботах Д. Кігана, Р. Холмберга, Р. Деллінга, Ф. Ведемеєра, М. Мура, О. Петерса, Дж. Боата, Дж. Данієля, К. Сміта, а також у працях інших авторів, потребує ретельного вивчення й узагальнення, спонукає до пошуку закономірностей і шляхів використання технологій ДН в українській педагогічній практиці.

Історико-педагогічний аналіз проблем становлення і розвитку ДН в Україні та за кордоном засвідчив, що нині у світі накопичено позитивний досвід реалізації систем дистанційного навчання (СДН). Незважаючи на нестабільне соціально-економічне становище, виникає й інтенсивно розвивається система ДН як у вищій школі, так і в корпоративній освіті. Важливою невирішеною проблемою для впровадження ДН в освітній процес є недостатнє нормативно-правове забезпечення дистанційної освіти.

Формулювання цілей статті

Метою статті є представлення досвіду колективу співробітників науково-дослідного інституту інформаційних технологій ХДУ щодо виконання для Міністерства освіти і науки України науково-технічної роботи, результатом якої є створений веб-ресурс – банк електронних документів з дистанційного навчання для вищої педагогічної освіти.

Основними завданнями при виконанні даної роботи є накопичення, систематизація та розробка наступних документів та матеріалів для банку електронних документів:

- 1) аналітичні матеріали та рекомендації (краща практика) щодо стану впровадження, науково-методичного забезпечення та програмно-технологічного забезпечення дистанційного навчання для закладів вищої педагогічної освіти;
- 2) забезпечення доступу до інформаційних ресурсів освіти і науки щодо використання дистанційних технологій у навчальному процесі на основі сучасних інноваційних технологій;
- 3) методичні рекомендації щодо створення та використання дистанційних курсів та технологій дистанційного навчання в закладах вищої педагогічної освіти;
- 4) сайт банку електронних документів з дистанційного навчання, який містить електронні версії нормативно-правових актів та документації, отриманої в результаті наукових досліджень.

Для забезпечення роботи веб-ресурсу розроблені наступні сервіси: блок навігації, база даних електронних документів з можливістю їх обговорення, пошук по сайту, блок адміністратора для керування сайтом.

Результати дослідження представлені у відкритому доступі в мережі Інтернет у формі веб-ресурсу «Дистанційне навчання для вищої педагогічної освіти». Доступ до документації, з урахуванням вимог до технічного захисту інформації та прав доступу користувачів різних категорій, дозволяє оперативно підтримувати в актуальному стані електронний банк документів.

Основний матеріал дослідження

Нормативно-правове забезпечення дистанційної освіти повинно підтримуватися нормативними документами, регулювати відносини власності на програмне і учбово-методичне забезпечення, надавати студентам право користування матеріально-технічною базою і містити в собі:

- нормативну базу створення і функціонування системи дистанційної освіти;
- комплекс документів освітнього процесу, що визначають зміст, рівень і якість підготовки студентів-випускників;
- набір стандартів (вимог) ВНЗ для створення, сертифікації і застосування електронних навчальних матеріалів;
- захист авторських прав творців дистанційних курсів і комп'ютерних навчальних програм;
- одержання підсумкових кваліфікаційних документів державного зразка;
- визнання результатів освоєння курсів, що вивчаються у рамках ліцензованих програм ДН.

Основними нормативно-правовими актами з питань впровадження дистанційної освіти є закони України:

- «Про Концепцію Національної програми інформатизації» № 75/98-ВР від 14 лютого 1998 р.
- «Про вищу освіту» № 2984-III від 17 січня 2002 р.
- «Про Загальнодержавну програму підтримки молоді на 2004-2008 роки» № 1281-IV від 18 листопада 2003 р.
- «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» № 537-V від 9 січня 2007 р.

Укази президента України:

- «Про Національну доктрину розвитку освіти» № 347/2002 від 17 квітня 2002 р.
- «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» № 1013/2005 від 4 червня 2005 р.

Документи Кабінету Міністрів України:

- Про затвердження "Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки". Постанова № 1494 від 23 вересня 2003 р.
- "Про стан та розвиток інформатизації в Україні за 2007 рік". Доповідь Кабінету Міністрів України до Верховної Ради України, 2007 р.

Міністерство освіти і науки України

- "Концепція розвитку дистанційної освіти України". Затверджена Постановою МОН України 20 грудня 2000 р.
- "Про затвердження Положення про дистанційне навчання". Наказ № 40 від 21 січня 2004 р.
- "Про створення Координаційної ради з розвитку системи дистанційного навчання при Міністерстві освіти і науки". Наказ № 335 від 26 квітня 2004 р.
- "Про стан і перспективи розвитку дистанційного навчання в Україні". Рішення Колегії МОН України, Протокол № 6/2-4 від 23 червня 2005 р.
- "Інформація про супровід Міністерством освіти і науки України виконання у 2007 році заходів Державної програми "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці" на 2006-2010 роки".

Нормативно-правова підготовка, ґрунтується на базі нормативних документів ДН, визначає поведінку викладача в дистанційному навчальному процесі, забезпечує збереження прав автора, окреслює обов'язки тьютора в галузі дистанційного навчання, унормовує роботу викладачів у галузі дистанційного навчання, забезпечує матеріальне стимулювання викладачів до діяльності в галузі ДН.

Дистанційне навчання для вищої педагогічної освіти

Наталія Осипова
Вийд

Понеділок 6 Грудня 2010

Дистанційне навчання > Бази даних > Діючі нормативно-правові акти

Відобразити список | Відобразити по одному | Пошук | Додати запис | Експорт | Шаблони | Поля | Налаштування

№	Назва документації	Тип документації	Дата
	Про затвердження Державної програми "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці" на 2006-2010 роки	Постанова -->	7 Грудень 2005
	Про затвердження Завдань Національної програми інформатизації на 2006-2008 роки	Постанова -->	4 Листопад 2005
3075-IV	Про затвердження Завдань Національної програми інформатизації на 2006-2008 роки	Постанова -->	4 Листопад 2005
1153	Про затвердження Державної програми "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці" на 2006-2010 роки	Постанова -->	7 Грудень 2005
6/2-4	Про стан і перспективи розвитку дистанційного навчання в Україні	Рішення -->	23 Червень 2005
40	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 № 40 "Про затвердження Положення про дистанційне навчання"	Положення -->	21 Січень 2004
1494	Постанова Кабінету міністрів України від 23 вересня 2003 р. № 1494 "Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки"	Постанова -->	23 Вересень 2003

Мал. 1. Сторінка Діючі нормативно-правові акти на сайті Дистанційне навчання для вищої педагогічної освіти

На сайті Дистанційне навчання для вищої педагогічної освіти передбачено обговорення проектів нормативно-правових актів та анкетування всіх учасників навчально-виховного процесу з питань дистанційної освіти.

Дистанційне навчання для вищої педагогічної освіти

Вийд

Вівторок 14 Грудня 2010

Нормативно-правова база | Ресурси | Події | Анкетування | Довідка

Освітнє меню

- Діючі нормативно-правові акти
- Офіційні проекти нормативно-правових актів
- Відкриті проекти
- Методичні матеріали
- Освітні ресурси для вищої школи
- Конференції
- Анкетування
- Глоссарій
- Новини сайту

Новини сайту

Банк Електронних документів з дистанційного навчання
Автор Victor Yaroshenko - понеділок 6 Грудень 2010 01:47

САЙТ

Дистанційне навчання для вищої педагогічної освіти розроблено за фінансової підтримки МОН та Державного комітету України з питань науки, інновацій та інформатизації в рамках Державної програми "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці" у 2009-2010 роках

Календар

Грудень 2010

Пн.	Вт.	Ср.	Чт.	Пт.	Сб.	Нд.
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Події

V Международная научная заочная

Мал. 2. Функціональність сайту Дистанційне навчання для вищої педагогічної освіти

Потенційними користувачами сайту є студенти, викладачі ВНЗ, працівники лабораторій та відділів, що відповідають за дистанційне навчання.

Сайт містить перелік та повні тексти діючих нормативно-правових актів з дистанційного навчання, офіційні проекти та відкриті проекти для обговорення. Зареєстровані користувачі мають можливість не тільки переглянути та завантажити тексти документів, а й опублікувати нові проекти та прийняти участь у їх обговоренні і запропонувати анкети, результати яких відобразатимуть узагальнену думку представників ВНЗ з приводу питань, що розглядаються у проектах. Детальне обговорення проектів нормативно-правових актів сприятиме більш детальному їх вивченню та врахуванню практичних потреб учасників дистанційного навчання.

У розділі Методичні матеріали опубліковані посилання на ресурси з дистанційного навчання, Українські та закордонні освітні установи, інформація щодо використання платформ дистанційного навчання, перелік публікацій з питань дистанційної освіти, посилання на блоги, присвячені питанням електронного дистанційного навчання та ресурси дистанційної підтримки навчання у школах, ліцєях та гімназіях України.

Інформація про наукові, методичні та практичні конференції з питань дистанційної освіти розташована у розділі Конференції. Передбачена можливість додавання конференцій в календар та нагадування про майбутні конференції у вікні наступаючих подій.

Модуль Глосарій забезпечує зручний перегляд визначень основних понять з дистанційної освіти, а також дозволяє обговорення та публікацію нових дефініцій.

Висновки та перспективи подальших досліджень

На основі аналізу досвіду використання дистанційних технологій можна зробити висновок про необхідність вдосконалення законодавчої бази дистанційної освіти, а також створення єдиного інформаційного навчального простору ВНЗ України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биков В.Ю. Наукове забезпечення дистанційної професійної освіти: проблеми і напрями досліджень /Биков В.Ю. //Професійна освіта: педагогіка і психологія. – К., Ченстохове, 2000. – Ч. II. – С. 93-114.
2. Закон “Про Національну програму інформатизації” //Відомості Верховної Ради України. – К., 1998. – № 27-28.
3. Закон України “Про Вищу освіту” //Офіційний вісник України. – К. 2002. – № 8 (07.03.2002). – С. 327.
4. Закон України “Про інформацію” //Відомості Верховної Ради (ВВР), 1992, № 48. – С. 650.
5. Закон України “Про освіту” //Законодавство України про освіту: Збірник законів. – К.: Парламентське вид-во, 2002. – С. 3-27.
6. Закон України “Про телекомунікації” //Зв’язок. – 2004. – № 1. – С. 2-20.
7. Петухова Л.Є. Інформатичні компетентності майбутнього вчителя початкових класів (В моделі трисуб’єктної дидактики)/ Л.Є. Петухова //: Навчально-методичний посібник.– Херсон: Херсонський державний університет, 2010.– 524 с.
8. Положення про дистанційне навчання. Наказ МОН України від 21.01.2004 № 40.
9. Смирнова-Трибульська Є. М. Теоретико-методичні основи формування інформатичних компетентностей вчителів природничих дисциплін у галузі дистанційного навчання: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: 13.00.02 /Смирнова-Трибульська Є. М. – К., 2008. – 44 с.
10. Співаковський О.В. Цілі та задачі проекту «Створення банку електронних документів з дистанційного навчання для вищої педагогічної освіти» / О.В. Співаковський, М.С. Львов,

- Г.М. Кравцов, Я.Б. Федорова, Н.В. Осипова, Н.О. Кушнір// Інформаційні технології в освіті: Збірник наукових праць. Випуск 4.– Херсон: Видавництво ХДУ, 2009.– С. 96-111.
11. Федорова Я.Б. Організаційне забезпечення дистанційного навчання для вищої педагогічної освіти / Я.Б. Федорова, Н.В. Осипова, А.О. Седов // Інформаційні технології в освіті: Збірник наукових праць. Випуск 5.– Херсон: Видавництво ХДУ, 2010.– С. 65-71.